

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

zrealizowanego na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 19/2016, znak: ŻWeoz/ek-8628-42/16(2054), z dnia 3.06.2016 r. wydanej na podstawie § 2ust. 1 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.).

Tytuł zadania: „Analiza bioróżnorodności hodowlanych lisów pospolitych pastelowych, lisów pospolitych biało-szarych i tchórzów na podstawie cech fenotypowych i użytkowych, na przykładzie populacji nie większych niż: 110 sztuk lisów pospolitych pastelowych, 110 sztuk lisów pospolitych biało-szarych i 200 sztuk tchórzów”.

Lp. 1 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.)

Okres realizacji: 2016 r.

W krajowej hodowli zwierząt futerkowych, populacje lisów pospolitych: pastelowych i biało-szarych są przykładem rodzimej odmiany barwnej o unikalnych i efektownych cechach fenotypowych (foto 1 i 2). Odmiany te pojawiły się jako mutacje lisa srebrzystego w latach 70-tych ubiegłego wieku. W przypadku obu odmian, w pierwszym etapie pracy hodowlanej prowadzono intensywne namnażanie genów nowej odmiany przez odpowiednie kojarzenia. Po utrwaleniu mutacji, prowadzono ukierunkowaną selekcję lisów w kierunku doskonalenia cech futrzarskich w przypadku lisa pastelowego i poprawy wyników rozrodu w grupie lisów biało-szarych. Aby zapobiec wyginięciu, zarówno lisy pastelowe, jak i biało-szare zostały objęte ochroną zasobów genetycznych zwierząt futerkowych. Stąd też celowym wydaje się utrzymanie tych odmian barwnych, ze względu na ogromny trud włożony przez wielu naukowców i hodowców w ich wytworzenie oraz utrwalenie pożądaných cech.

Foto 1. Lis pastelowy

Foto 2. Lis biało-szary

Lis pastelowy – charakteryzuje się ciemnobrązową okrywą włosową i brązowoszarym podszyciem z niebieskim odcieniem, natomiast lis białoszyjny – odznacza się efektownym ciemno metalicznym, srebrzystym umaszczeniem z szerokim na 6-10 cm białym symetrycznym kołnierzem wokół szyi oraz białą obwódką nosa przechodzącą w strzałkę wzdłuż pyska i czoła. Okrywa włosowa, obu odmian, jest bardzo gęsta na grzbiecie, odznacza się także jedwabistym, delikatnym i sprężystym włosem.

Prowadzone w 2016 roku badania miały na celu zgromadzenie danych o ich cechach użytkowych i reprodukcyjnych oraz bioróżnorodności z uwzględnieniem czynników środowiskowych. Obserwacjami objęto populację:

- 67 samic lisów pospolitych pastelowych (jedno stado w woj. podkarpackim),
- 103 samic lisów pospolitych białoszyjnych (dwa stada, po jednym w woj. podkarpackim i łódzkim).

Analizowane stada lisów różniły się między sobą:

- wielkością stada podstawowego – od 16 do 87 samic,
- strukturą wiekową samic – od jednorocznych do 10 letnich,
- sposobem utrzymania – klatki w systemie pawilonowym i wolnostojące.

W bieżącym roku u lisów pastelowych i białoszyjnych odsetek samic wykończonych wynosił odpowiednio 79% i 86-87,5%. Spośród wykończonych 142 samic lisa pospolitego 7 zniszczyło swoje mioty. Od pozostałych samic, uzyskano średnio 5,4 szczenięcia żywo urodzonego i 4,7 odsadzonego. Te same wartości liczone dla samic lisa białoszyjnego, dla obu ferm łącznie, wynosiły 5,3 i 4,5 szczenięcia. Z odsadzonych ogółem 530 młodych lisów pospolitych uzyskano 123 lisy pastelowe i 161 lisów białoszyjnych. Zaobserwowano, że wraz z wiekiem samic malała liczba szceniąt odchowanych w miocie. Średnia ilość odsadzonych sztuk wahała się w przypadku samic jednorocznych od 4,2 do 4,8, a 5 letnich i starszych od 2,8 do 3,6.

Z mięsożernych zwierząt futerkowych, programem Ochrony Zasobów Genetycznych objęty jest również tchórz hodowlany. Zwierzęta te powstały w wyniku kojarzenia tchórza europejskiego (leśnego) z jego białą odmianą – fretką odziedziczając po pierwszym ciemne, kontrastowe ubarwienie okrywy włosowej, a po drugim plenność i łagodność. Rodzima populacja tych zwierząt, uzupełniona materiałem importowanym w II połowie ubiegłego wieku, odznacza się obecnie korzystnymi cechami okrywy włosowej: ciemnym, kontrastowym ubarwieniem (w trzech typach barwnych: popielatym, pomarańczowym i cytrynowym), dobrą gęstością okrywy włosowej, skróconym włosem pokrywowym przy równomiernym zawołowaniu (foto. 3).

Foto 3. Tchórz hodowlany

Aktualnie w kraju tchórze hodowlane utrzymywane są w dwóch stadach, zlokalizowanych w województwie: podkarpackim i opolskim. Różnią się one między sobą:

- wielkością stada podstawowego – od 25 do 42 samic,
- strukturą wiekową samic – od jednorocznych do 5 letnich,
- sposobem utrzymania – klatki w systemie pawilonowym: dwustronnym i jednostronnym,
- obsadą klatek – młode po odsadzeniu utrzymywane po 2 sztuki różnej płci i po 3 sztuki w obrębie tej samej płci.

W 2016 roku, wyniki użytkowości rozplodowej badanej populacji tchórzy były bardzo zróżnicowane w zależności od fermy i wieku samicy. Między poszczególnymi stadami wystąpiły różnice dotyczące: długości okresu kryć i wykotów wynoszące 3-4 tygodnie, ilości samic pokrytych i wykończonych, ilości tchórzy urodzonych i odsadzonych oraz procentu padnięć. Procent samic pokrytych wahał się od 31 do 92%. Śmiertelność młodych za okres odchowu wynosiła od 3 do 70%. Od 36 samic wykończonych uzyskano łącznie 295 szczeniąt żywo urodzonych, co daje średnią miotu na poziomie 8 sztuk. Największe mioty liczyły po 12-13 osobników. Średnia ilość odsadzonych młodych wyliczona dla samicy wykończonej wahała się od 1,4 do 9,9. Łącznie na obu fermach ocenie pokroju poddano 35 zwierząt, w tym 14,3% uzyskało punktację A, 51,4% punktacje B+ i 34,3% - C.

Przeprowadzona analiza uzyskanych wyników wskazuje na konieczność kontynuacji badań w celu dalszej poprawy zarówno cech fenotypowych jak i reprodukcyjnych oraz zwrócenia szczególnej uwagi na stopień zgodności wyglądu ogólnego zestawianych do dalszej hodowli zwierząt futerkowych z wzorcem przy zachowaniu niepowtarzalnych cech ich okrywy włosowej.